

عنبران استان اردبیل، آمیزه‌ای از شگفتی‌های خلاق هستی و هنرمندان روستایی

عنبران، سرزمینی که در آن جلوه‌هایی از قدرت خلاق هستی با هنرنمایی انسان‌های با صفا درهم آمیخته و مجموعه‌ای از شگفتی‌های دیدنی را در این دیار از استان اردبیل به تماشا گذاشته است. شیب تند جاده‌ای از شهر نمین همراه با نسیم ملایمی که از کرانه‌های جنوبی دریای خزر برخاسته و از پیچ و خم‌های گردنه حیران گذر کرده است رهسپاران را به سرزمین پیکره‌های سنگی، رودخانه‌های خروشان، شکوفه‌های رنگارنگ درختان و نقش و نگارهای سحرانگیز گلیم‌ها و مسندهای بافته شده به دست هنرمندان مهربان عنبران راهنمایی می‌کند. زمین‌هایی سرسبز که درختانی با شکوفه‌های رنگارنگ جلوه‌های آن را زیباتر کرده‌اند از فاصله‌ای دور به چشم می‌خورد که همان سرزمین گیاه عنبر یا شهر عنبران با مردمی خونگرم و میهمانپذیر می‌باشد.

عنبران شامل سه منطقه عنبران علیا و سفلی و امین جان است و عنبران علیا روستایی است که در منتهی‌الیه مرز ایران و جمهوری آذربایجان قرار گرفته که به لحاظ شکل و شمایل بافت خانه‌ها و واقع شدن منازل روستا روی کوهپایه به ماسوله استان اردبیل شهرت دارد. منطقه عنبران به لحاظ ویژگی‌های تاریخی و مذهبی خود دارای زیارتگاه‌های متعددی است که از آن جمله می‌توان به سید بابا خرم، حاج سکوتی و شیخ شفیقی عنبرانی اشاره کرد و مردم خونگرم این منطقه دارای مذهب تسنن شاخه شافعی می‌باشند. ساکنان مهربان منطقه عنبران به زبان تالشی صحبت می‌کنند که با زبان مردم شهرستان تالش در استان گیلان متفاوت است.

گلیم‌ها و مسندهایی که روی درب مغازه‌ها در بازار صنایع دستی شهر عنبران واقع در آن سوی رودخانه کوچکی که از وسط شهر می‌گذرد آویزان شده‌اند از هنر دستی با اهمیت این دیار که نسل کنونی آن را از نیاکان خویش به یادگار دارند، حکایت می‌کند. باوجود آن که در زندگی پیچیده ماشینی امروز هزاران قطعه فرش ماشینی در طرح‌ها و رنگ‌های گوناگون تولید و روانه بازار می‌شود، گلیم و مسند عنبران با نقش و نگارهای ارزشمند که به دست زنان و مردان، جوانان و حتی کودکان عنبرانی در کارگاه‌های خانگی بافته می‌شود هنوز ارزش خود را حفظ کرده است.

هنرمندان این دیار از کودکی خلق نقش و نگارهای زیبا روی مسند و گلیم‌ها را از بزرگان

خویش می‌آموزند که از مهمترین نقشه‌های آن می‌توان به قزل‌گول، بوته، شعله، گلدانی، نازنازی، قره‌باغی، قاپاق، و گانگال سه پایه اشاره کرد.

استفاده از رنگ‌های گیاهی در بافت مسند این منطقه بر مرغوبیت و زیبایی آن افزوده است. کوهستانی بودن منطقه و کمبود زمین‌های کشاورزی موجب شده است که حدود ۹۰ درصد از جمعیت سه هزار خانواری دهستان عنبران به بافت گلیم و مسند مشغول باشند و این هنر دستی علاوه بر ایران در سطح بازارهای دنیا هم شهرت دارد.

هنر دستی عنبران فقط به بافت مسند و گلیم محدود نمی‌شود و از آن جمله می‌توان به معرق، منبت کاری، خراطی، صنایع چوب، سفالگری، شال‌بافی، جاجیم، خورجین، جوراب پشمی و قالی اشاره کرد که به دست هنرمندان این منطقه ساخته می‌شود. تماشای خانه‌هایی با شکل و شمایل قدیمی که پنجره‌های چوبی کوچک آن‌ها روی دیوارهای کاه‌گلی از لا به لای درختان تنومند جلوه می‌کند آرامش عجیبی از دوران قدیم به انسان دست می‌دهد.

هنوز کرسی‌های قدیمی گرمابخش این خانه‌های کوچک اما با صفا در عنبران در روزهای بسیار سرد منطقه است.

خانبلای از دیگر مکان‌های دیدنی منطقه عنبران است که آواز پرندگان خوش الحان در بلندی‌های اطراف آن طنین‌انداز می‌شود.

بلندی‌هایی هم در آن سوی بازار خودنمایی می‌کند که مردم محل به آن کوه سرخ می‌گویند و از فراز آن عنبران با همه زیبایی‌هایش به خوبی مشاهده می‌شود.

کوه‌هایی با صخره‌های کوچک و بزرگ و غارهای طبیعی که دست هنرمند طبیعت در اثر سال‌ها فرسایش باد و باران آن‌ها را به شکل‌های گوناگون از حیوانات و یا انسان در آورده است، در منطقه عنبران مشاهده می‌شوند که معروفترین آن‌ها پیکره‌های باباداود، عقاب تالش و قورخو ده‌ده می‌باشند.

این پیکره‌ها و کوه‌ها اغلب دارای منشا آتشفشانی می‌باشند و سال‌ها محل چله‌نشینی، عبادت و نیایش درویشان بوده است.

پیکره قورخو ده‌ده از کف دره تا بالاترین نقطه آن حدود ۱۵۰ متر ارتفاع دارد و ارتفاع خود پیکره که به شکل انسان‌های ماقبل تاریخ است حدود ۳۵ متر می‌باشد.

در سینه این پیکره تخته سنگ‌های بزرگی روی هم قرار گرفته و دو دهانه غار ایجاد کرده است.

پیکره سنگی بابا داود هم که در ۴۰ کیلومتری شهر اردبیل قرار دارد با ۲۰ متر ارتفاع و شش متر پهنا به شکل تندیس انسان در بالای تپه‌ای به ارتفاع تقریبی یکصد متر واقع است.

به گفته افراد محلی در اطراف این پیکره زیارتگاهی وجود داشته که به مرور زمان از بین رفته است.

همچنین یک شکاف غار مانند سنگی موسوم به چله خانه بابا داود در پایین دست پیکره سنگی دیده می شود.

این پیکره دارای برجستگی هایی شبیه چشم ، دهان و چانه انسان است و وجود آن طبیعی به نظر می رسد که در اثر فرسایش به این شکل در آمده است ولی نقش انسان در حالت دادن به پیکره را نیز نمی توان نادیده گرفت.

این پیکره سنگی که در کنار رودخانه روستای عنبران واقع شده است شباهت زیادی به پیکره ابوالهول در مصر دارد.

کوه هستل باند، تفرجگاه ایران رود و آب معدنی خان جونی نیز از دیگر نقاط گردشگری منطقه عنبران هستند.

شهرستان نمین با ۵۰ هزار نفر جمعیت در ۳۰ کیلومتری شرق اردبیل و در حاشیه بزرگراهی که اردبیل را به جاده پریچ و خم گردنه حیران و در نهایت به شهرستان آستارا در کنارسواحل جنوبی دریای خزر متصل می کند واقع شده است.

برگرفته از: خبرگزاری "ایرنا"